

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. שני שטרות הן זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה..... 1
- ב. כותבים שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו..... 3
- ג. כיון שהחזיק עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא..... 4
- ד. והלכתא צבורים לא בעינן אנב וקני בעינן..... 5
- ה. שדה במכר ומטלטלין במתנה..... 6
- ו. איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו..... 7
- ז. עישור שאני עתיד למוד ... כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו ... דיד עניים הוה

7

- ח. לא שנו אלא שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו..... 8
- ט. שחזקה מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהם קנאם כולם... 8
- י. במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו..... 8
- יא. על מה היא אומרת אמן אמן אמן על האלה אמן על השבועה אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר אמן שלא סמיתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה..... 10
- יב. ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה..... 11
- יג. בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקים את אשתו אין איש מנוקה מעון אין המים בודקים את אשתו..... 12

דף כז.

א. שני שטרות הן זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

אמר לשנים¹ כתבו ותנו שדה לפלוני, כל שהנותן חי ולא כתבו או שכתבו ולא נתנו יכול לחזור, וכשכותבין השטר והגיע השטר ליד המקבל, זכה המקבל בקנין שטר שעשו אלו בשליחות הנותן.

ואם לא חזר כותבין ונותנים לו, ואם מת קודם², אין כותבין ונותנים³.

אמר לשנים⁴ זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו שטר, והחזיקו העדים בשדה, השדה נקנה למקבל בקנין לבר, אין הנותן יכול לחזור מהמתנה, אבל יכול לחזור שלא יכתבו לו שטר. ולפיכך יכול למחות שלא יכתבו השטר.

אמר להם⁵ זכו לפלוני בשדה זו ע"מ שתכתבו לו את השטר, או ע"מ שתתנו לו מאתיים זוז, אף על פי שהחזיקו בשדה, יכול לחזור בו שלא יכתבו לו שטר או שלא יתנו מאתיים זוז, ותבטל גם המתנה. שמכיון שתלה המתנה בתנאי דשטר או נתינת מאתיים זוז, הרי כל שלא נתקיים התנאי לא חלה המתנה, ולכן יכול לחזור בו שלא יקיימו התנאי וממילא תבטל גם המתנה. ואפילו כבר כתבו השטר, כל זמן שלא מסרו לו⁶, יכול לעכב מלמסור ותבטל המתנה, דכתבו ומסרו קאמר, וכל שלא נמסר לא נתקיים התנאי⁷.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רנ כד

² שו"ע ונו"כ שם

³ דאין שטר לאחר מיתה, ונראה שאפילו מת בין כתיבה לנתינה ה"ז כשטר לאחר מיתה, ועי' פת"ש סק"ז, וסיים בשו"ע א"כ קנו מידו, והיינו שאם קנו מידו אינו יכול לחזור, שכבר זכה משעת קנין, ומ"מ יכול לחזור מהשטר, פתחי חושן חלק ח פרק טו הערה נד.

⁴ שו"ע ונו"כ שם רמג ו

⁵ שו"ע ונו"כ שם ז

⁶ וכתב בערוה"ש בשם הר"ן שאין המקבל יכול לומר הריני כאילו התקבלתי, שהרי תלה הנותן בתנאי כדי שיוכל לחזור בו, וכתב עוד דמשמיחה בכתיבת השטר נתבטלה המתנה למפרע, ואף אם יתרצה אח"כ צריך קנין אחר, מיהו כל זה באומר ע"מ שתכתבו, אבל אם אמר ע"מ שאתרצה בכתיבת השטר, מניחין הפירות ביד שלישי ולכשיתרצה חל הקנין למפרע, ואפילו אמר בינתיים שאינו רוצה, אם יתרצה אח"כ מועיל, עיין שם, ובתרומת הכרי תמה מהיכי תיתי יוכל הנותן לעכב על העדים מליתן להם משלהם מאתיים זוז, וממילא תהא המתנה קיימת, וסיים בצע"ג, עיין שם.

⁷ והמחבר סתם כדיעה ראשונה שבטור שהוא דעת הרא"ש, אבל הטור כתב שם בשם יש אומרים דדוקא בתנאי דכתיבת השטר יכול למחות, כיון שהוא חובתו של נותן, כיון שהוא עשאו שלוחים, יכול גם לבטל שליחותם, אבל בתנאי דע"מ שתתנו לו מאתיים זוז, אינו יכול לחזור, שאם ירצו יתנו לו המאתיים זוז ויזכה בשדה, שאינו אלא כשאר תנאי דעלמא דאם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה למפרע, ואינו יכול לעכב על ידם מלית, ודעת הרא"ש דגם בע"מ שתתנו יכול לבטל, משום שתנאי זה אינו אלא פטומי מילי כיון שהוא לטובתו של מקבל ותנאי זה לאו תנאי הוא, ואין לומר כיון דלאו תנאי הוא א"כ הוי כאילו אין כאן תנאי כלל

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

ואם אמר כתבו וזכו לו בשטר וכתבו השטר, נחלקו הפוסקים⁸ אם יכול לחזור מנתינת השטר.

ב. כותבים שטר למוכר אף על פי שאין לזקק עמו

בא המוכר⁹ ורוצה שיכתבו לו שטר שמוכר שדהו לפלוני, אף על פי שאין הקונה בפנינו כותבין לו, ובלבד שיקנה לו המוכר מיד בקנין¹⁰, או שמעיד על עצמו שכבר הקנה לו השדה באחד מדרכי הקנין¹¹, ויש אומרים שצריך גם שיעיד המוכר על עצמו שקיבל דמי המקח, ויכתבו כן בשטר המכירה. ויש אומרים¹² עוד שצריך שלא יהא במשמעות השטר שנכתב מדעת הלוקח.

וממילא נתקיים המעשה, זה אינו, דדוקא לטובת הלוקח הוא כאילו אינו, אבל מה שיש בתנאי לטובת המוכר, יש בו דיני תנאי, וכל שחוזר בתנאי גם המעשה בטל, עיין שם, פתחי חושן שם הערה נח.
⁸ בשו"ע שם יא הביא ב' דיעות בזה, ודיעה שניה ס"ל שאינו יכול לחזור, דמיד שנכתב השטר זכו למקבל, והוי כנמסר לו, ודיעה ראשונה ס"ל דכיון שבשעת אמירה עדיין לא נכתב השטר אינו יכול לעשותם שלוחים לזכות, משום דהוי דבר שלא בא לעולם.

⁹ שו"ע ונו"כ שם רלה א
¹⁰ והיינו בקנין סודר, ולמ"ד עדיו בחתומיו זכין לו א"צ קנין, שמיד עם חתימת העדים נקנה השדה ללוקח, ועי' נה"מ סק"א מ"ש בענין קנין במכר שלא בפני הקונה, ומפרש דאירי כשאמר לעדים זכו לפלוני, שאינו יכול לחזור, **ויתבאר בע"ה בפרק טו**, ועי' נה"מ סימן רמ סק"ב, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן יא וסימן יב. פתחי חושן שם פרק ד הערה כב

¹¹ שנקנה לו השדה כאילו הקנה לו עתה, והשטר אינו אלא לראיה, ומשמע דמטעם קנין אודיתא הוא. וכתב הנה"מ סק"ב שאפילו הודה סתם שמכר, אמרינן שמכר באופן המועיל כמבואר ברמ"א סימן ס סעיף ו. והא דבעינן שיקנה לו עתה, משום דחיישינן שלא יתן לו השטר עד לאחר זמן. והוא ימכור השדה לאחר, וזה יוציא שטר מכירה שקנה השדה לפניו ויוציא מהלוקח שלא כדין, אבל אם מקנה לו מעתה, הרי יוציא מהשני כדין.
¹² שו"ע שם, מדברי הרמ"ה בטור, דשמא אין הלוקח חפץ במקח ולא ניהא ליה דליפוק עליה קלא דאית ליה מאי דלית ליה, וסיים השו"ע שיש מי שאומר שכותבין אפילו לא העידו על עצמו, וכתב הנה"מ דה"ה דלא איכפת לן אם משמע מהשטר שנכתב מדעת שניהם, וכמ"ש הרמב"ן שאין השטר מחייבו לקנות ונאמן לומר שלא נכתב מדעתו, והוסיף הנה"מ, דאע"פ שיש לומר דכיון שאין לכתוב כן והעדים כתבו כן חזקה שהעדים עשו כהוגן, דאפשר שמעו העדים.

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

צריך שיכירו¹³ העדים מי הם המוכר, והלוקח¹⁴, הנזכרים בשטר¹⁵, אבל א"צ לברר¹⁶ שהשדה הנמכרת אמנם שייכת למוכר¹⁷.

אין כותבין שטר ללוקח¹⁸ אלא מדעת מוכר¹⁹, אפילו אותם עדים שקנו מהמוכר שהקנה השדה ללוקח שלא בפניו, ועתה בא הלוקח שיכתבו לו השטר, יש אומרים שאין שומעין לו.

אמר המוכר לעדים זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר, הרי אלו כותבים ונותנים כל זמן שלא חזר בו המוכר, ואם חזר בו קודם שכתבו אף על פי שאינו יכול לחזור מהקנין, יכול למחות שלא יכתבו לו שטר, ואפילו קנו מידו בפירוש לכתוב שטר יכול לחזור בו, ומ"מ יכול הלוקח לחזור בו ולומר לא נתרציתי לקנות אלא בשטר.

ג. כיון שהחזיק עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא

המקנה²⁰ לחבירו קרקע כל שהוא, והקנה לו על גבו שטר חוב, הרי זה קנה השטר בכל מקום שהוא, אפילו אינו על גבי הקרקע²¹, בלא כתיבה ובלא מסירה, והוא שיאמר לו על פה: קנה לך הוא וכל שעבודא דאית ביה. וגם

¹³ שו"ע ונו"כ רלח א

¹⁴ הסמ"ע תמה למה צריך להכיר הלוקח, בשלמא המוכר יש לחוש שלא ימכור שדהו של אחר (דהיינו שמצוה לכתוב שטר שראובן מכר שדהו, והוא אינו ראובן), אבל שם הלוקח למה לנו. ותירץ דקאי בשניהם לפנינו, ואז צריך להכיר גם שזה הוא הנזכר בשטר, דשמא הלוקח אינו רוצה לקנות וזה מחייבו, ובשו"ע סימן מט סעיף ב לא הזכיר רק שידעו שם המוכר, ועי' ש"ך ושער משפט שם.

¹⁵ והשו"ע איירי בשכותבין למוכר ואין הלוקח עמו, אבל ברמב"ם ריש פכ"ד ממלוה ולוה כתב בהדיא דבין כשהאחד בפנינו ובין ששניהם בפנינו צריך שיכירו העדים שמותן כדי שלא יעשו קנוניא על קרקע של אחרים.

¹⁶ רמ"א שם

¹⁷ שאינם מעידים אלא על המתנה, ואם השדה אינה שלו ממילא המתנה בטילה, ואף על פי שהרמ"א כתב כן לענין מתנה, מסתבר דה"ה במכר, שהרי אינו יכול למכור דבר שאינו שלו, ועי' בפת"ש שכתב שאם ידוע שהשדה היה של אחר והמוכר אומר שקנה ממנו אין להם לכתוב כן עד שיתברר להם, דזה בכלל אין כותבין ללוקח כשאין המוכר לפנינו, עיין שם. וכתב בערוה"ש שאם הקרקע בעירם מן הנכון שיבררו אם היא של מוכר, ועי' ד"ג כלל לו סימן ה.

¹⁸ שו"ע ונו"כ רלח א, למ ד

¹⁹ , שלא אמרו סתם קנין לכתיבה עומד אלא כשהוא בפניו. ועי' סמ"ע שאפילו אומר הלוקח שלא יתנו לו השטר עד שיוודה להם המוכר, אין כותבין משום מיחזי כשיקרא, ואפילו אין כותבין בשטר אלא שבא הלוקח ואמר שקנה השדה, מ"מ יש קצת קול שפלוני מכר, עיין שם, והש"ך ציין לדברי הרמ"א בסימן למ שם שיש חולקים, ונראה שהש"ך הסכים לדעת החולקים.

²⁰ שו"ע ונו"כ סו י

²¹ סמ"ע שם כד

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

צריך לומר לו קני אנב קרקע²². וי"א²³ ששטר אינו נקנה באגב ולענין הלכתא נקטינן כסברא הראשונה, דנקנה באגב. אולם י"א²⁴ שהרי זה רק כמסירה לחוד וצריך כתיבה.

ודוקא שטר שכבר נכתב, אבל לא יוכל להקנות לו באגב, שטר שעדיין לא נכתב²⁵.

ד. והלכתא צבורים לא בעינן אנב וקני בעינן

מטלטלין הנקנין בקנין אנב, יש אומרים²⁶ שאם המטלטלין הנקנין מונחים ע"ג הקרקע הנקנית, אפילו אינו אומר לו בפירוש שיקנה המטלטלין אנב הקרקע, קונה המטלטלין, ויש חולקים²⁷.

כשאין²⁸ המטלטלין מונחים ע"ג הקרקע הנקנית, לכו"ע צריך שיאמר לו קנה מטלטלין אלו אנב קרקע²⁹, ואז מועיל אפילו מקנה לו מטלטלין הנמצאים במדינה אחרת.

²² אורים שם לא

²³ רמ"א שם ועיין קצה"ח סימן ר סק"ה שכתב שאם נתן השטר מתנה בתוך הבית שנותן לו, אינו זוכה במתנה, שעדיין לא יצא מרשות נותן ולא שייך לומר גיטו ומתנתו באין כאחד, שלא אמרו כן אלא גבי גט דלא בעינן דתזכר בו האשה, עיין שם (עיי' שו"ת מהרש"ם ח"ב סימן קצה), ועיי' משפט שלום סוף סימן קפט ובדברי משפט סימן קצו ובאמרי בינה קונטרס הקנינים סימן ז וסימן כז, ובשו"ת חלקת יואב אהע"ז סימן יב. וכתב בקצה"ח סימן סו ס"ק יד שאם החזיק הזוכה בקרקע לאחר שנכתב השטר, זוכה בשטר בקנין אנב אותה קרקע, ונעשה כמכירה בשטר לענין לטרוף ממשעבדי

²⁴ ש"ך שם כז

²⁵ משא"כ בשאר דברים דיכול להקנות ולומר קנה אנבן פרה או טלית לבשאקנהו, וכמ"ש בסימן ל"ז במור סעיף ט' ובסימן ס' סעיף א' דיכול להשתעבד מטלטלים בדאקני, ע"ש. סמ"ע כז, ולא דק, דפשיטא דאינו יכול להקנות מה שיקנה אח"כ כדאיתא בש"ס וכל הפוסקים ונתבאר לקמן סימן ר"ט [סעיף ד'], והא דלעיל סימן ל"ז וס', שעבוד שאני, דיכול להשתעבד דאקני ולא להקנות כמבואר להדיא חילוק זה בש"ס וכל הפוסקים, אלא כאן דשטר זה בא על הלואה שהלואה כבר הוה אמינא דעדיף, כן הוא בריב"ש שם בסימן ר"י ע"ש. ש"ך שם כח

²⁶ שו"ע ונו"כ רב ב דעת הרמב"ם, דכיון שמונחים על הקרקע חשבינן המטלטלין שעל גבה כאילו הן מנוף הקרקע ומחברים אליה, סמ"ע.

²⁷ רמ"א שם, דאף בצבורים ומונחים צריך שיאמר, והיינו במקום שאינו קונה מדין חצר, כגון שאינו משתמר, ועיי' חידושי הרי"ם סימן קצה ס"ק יב.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם

²⁹ במנח"פ הביא בשם הפנ"י בקידושין דף כז שנראה מדבריו שצריך שיאמר לו קנה מטלטלין אנב קרקע, אבל לא להקדים הקרקע למטלטלין, ותמה המנח"פ שמדברי הפוסקים לא משמע כן, ואפילו אמר לו קנה קרקע ואנבו מטלטלין קנה, וכ"כ בפעמו"ז, וכתב עוד שבלשון קנה אנב קרקע אין בו לשון הקנאת הקרקע, וצריך להזכיר קנין הקרקע, עיין שם.

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

נחלקו הפוסקים אם צריך לומר דוקא לשון אגב, או גם לשון עם מועיל³⁰.

ה. שדה במכר ומטלטלין במתנה

קנין אגב מועיל³¹ בין כשהקרקע והמטלטלין הם במכר או שניהם במתנה, בין שהקרקע במכר והמטלטלין במתנה או להיפך, ואפילו הקרקע בשכירות והמטלטלין במכר³² או במתנה³³, אבל קרקע בשאלה³⁴ אינו מועיל³⁵.

יכול להקנות אגב קרקע מושאל או מושכר לו³⁶, וכן יכול להקנות אגב מקומו בביהכ"ס³⁷.

³⁰ ברמ"א שם הביא ב' הדיעות, ודיעה ראשונה שהיא דעת רש"י דבעינן דוקא לשון אגב, וביאר הסמ"ע שאם אומר קנה הקרקע וקנה המטלטלין עמו, משמע שעושה הקנין על שניהם, וזה לא מהני, שהרי אינו עושה קנין אלא בקרקע. וסיים הרמ"א שכן נראה עיקר, ובדיעה שניה הביא הרמ"א דעת הרא"ה שגם לשון עם מועיל, וכתב הסמ"ע בשם הלבוש שהכריע כדיעה זו, שלשון עם הוא לשון המקרא ולשון אגב הוא לשון דרבנן, וכן מצינו בקרא עם ערי בצורות, והסמ"ע דחה דברי הלבוש, והט"ז מיישב, ומ"מ העלה שאין שומעין לרא"ה נגד רש"י, ובפרט להוציא ממון.

³¹ שו"ע ונו"כ שם א

³² רמ"א שם בשם י"א, והש"ך תמה למה כתב בשם יש אומרים, דדין זה פשוט, ובמשפט שלום הביא בשם דברי אמת דדוקא כשגוף הקרקע הוא של משכיר, אבל בקרקע ששכר ומשכירו לאחר אינו יכול להקנות אגב שכירות זו, ועי' בדבריו מ"ש בזה, ומפקפק בענין מכירת חמץ אם מועיל לשוכר להקנות החמץ אגב שכירות, ועי' ערך ש"י, אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן טז, שו"ת חת"ס או"ח סימן קיז, ועי' חתן סופר שער המקנה קנין אגב שהאריך בזה.

³³ כתב בחידושי רעק"א סימן רב בשם הש"מ שאם יש לו קרקע במתנה ע"מ להחזיר יכול להקנות אגבה מטלטלין, אבל אינו יכול לשעבד מטלטלין אגב קרקע דמתנה ע"מ להחזיר, וכמ"ש רעק"א בסימן ס סעיף א. ולא נתבאר אם יכול להקנות באגב כשנותן לו חלוקה הקרקע במתנה ע"מ.

³⁴ ש"ך סק"ב בשם ר"י, והש"ך תמה למה לא יועיל. ועי' קצה"ח סק"א שהסכים לדעת הרי"י, וכ"כ בפת"ש סק"א בשם הדגומ"ר שהסכים לדעת הרי"י, ועי' חידושי רעק"א בגליון.

³⁵ בקצה"ח סימן ערה סק"א העלה שהזוכה בקרקע הפקר זוכה במטלטלין הפקר שעל גבה בקנין אגב ובנה"מ סימן רב סק"ב דחה דברי הקצה"ח וס"ל דבהפקר שאין דעת אחרת מקנה לא מצינו קנין אגב, ועיין במשפט שלום סימן רב סעיף א שהאריך לפלפל בדברי הקצה"ח, והביא מדברי כמה אחרונים שאין קנין אגב כי אם כשיש דעת אחרת מקנה, וכן העלה באור שמח פ"ב מה' זכיה, ועי' אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן יז, שד"ח כללים מערכת א' אות קז, ובחזו"א ב"ק סימן טז ס"ק יז, קהלות יעקב קידושין סימן כו.

³⁶ שו"ע ונו"כ קיג ב ורמ"א רב ז, ועיין פתחי חושן שם פרק ט הערה ט שכתב נראה פשוט דאירי כשהשאלה והשכירות נקנו לו בקנין, ואף בשאלה צריך קנין המועיל, ועי' שד"ח כללים מערכת א' אות קה וקז, וכתב בערוה"ש דכ"ש כשהקרקע היא שלו ומושכרת לאחר שיכול להקנות באגב.

³⁷ רמ"א שם, אף על פי שצ"ח המקומות הם של בני העיר, ומבואר בש"ך דה"ה בכל קרקע של בני העיר, דהוי כשותף, וכשם שיכול להקנות על חלקו בקרקע שאין בו דין חלוקה, וצ"ע דא"כ למה לנו טעם דהוי כשואל לו, והרי בשואל לו יכול להקנות אף על פי שאין לו שותפות בו. ועי' שו"ת אמרי יושר ח"ב סימן קלא אם יכול

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מידות

ו. איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו

המקנה³⁸ קרקע לאחד ורוצה להקנות אנבו מטלטלין לאחר, הדבר בספק ואינו קונה³⁹, ואם תפס הזוכה במטלטלין, יש אומרים שאין מוציאין מידו⁴⁰, ויש חולקים⁴¹.

ז. עישור שאני עתיד למוד ... כדי שיזכה בו לעניים

ומקומו מושכר לו ... דיד עניים הוה

הקנה לגבאי⁴² צדקה הקרקע ולעניים המטלטלין קנה⁴³, ויש אומרים⁴⁴ שה"ה לאפטרופוס ויתומים.

להקנות אנ"ק שיש לו בירושלים כיון שלא נתחלקה לשבטים, ודן שם בדין אנב מקום בביהכנ"ס ושאר רכוש הקהל.

³⁸ שו"ע ונו"כ רב ג

³⁹ והוא בעיא דלא איפשטא בגמרא, וכדין כל ספק בקנין, שאין מוציאין מחזקת מרא קמא, ואפילו אמר לזה שמקנה לו הקרקע שיזכה במטלטלין עבור האחר, או שאמר לזה שמקנה לו המטלטלין. וכתב הסמ"ע שמדברי המחבר נראה שאפילו אמר לשניהם לא מהני.

⁴⁰ דעת המחבר שאין מוציאין מיד התופס, לשיטתו דגם בבעיא דלא איפשטא מהני תפיסה.

⁴¹ הרמ"א לשיטתו דבספיקא דדינא לא מהני תפיסה, ועי' חידושי רעק"א בגליון שציין לדברי המחבר והרמ"א במקומות שנחלקו בזה.

⁴² רמ"א שם ד

⁴³ שיד גבאי ביד עניים, ואפילו מקנה לגבאי לצורך עצמו, לפי שמוטל עליו לפרנס העניים, ויש לו טובת הנאה במה שעניים זוכים, וחשיב כאילו מקנה הקרקע והמטלטלין לאחר, ולכאורה לפי טעם זה ה"ה כשמקנה קרקע לעניים ומטלטלין לגבאי קונה, ולא מצאתי. פתחי חושן שם הערה יז

⁴⁴ שו"ע שם ומשמע בפוסקים דלאו דוקא אפטרופוס בנכסי יתומים, דה"ה אפטרופוס לגדול, אלא דלא שכיח, ונראה דהיינו כל מי שמתעסק עבור חבירו חשוב כאפטרופוס. ויש לדון בפועל ושכיר אם חשוב כאפטרופוס, אבל נראה שמנהל חברה או מוסד חשוב כאפטרופוס. פתחי חושן שם הערה יח. כתב בחידושי רעק"א דשליח למכור מטלטלין של משלח והקנה אותם אנ"ק שלו יש לומר דקנה, וכ"כ בנה"מ חידושים סק"ז, וכן הוא במקו"ח סימן תמה, ועי' דיני פקדון פרק יא, ועי' משפ"ש סימן רב ובמנח"פ סימן רב, ובאמרי בינה קונטרס הקנינים סימן מז, ובשו"ת חת"ס או"ח סימן קמז נראה שחולק על המקו"ח, עיין שם, ועי' שד"ח כללים מערכת א' אות קו, ופאה"ש שם אות קו, ובשו"ת מהרש"ג ח"ו סימן קיב. ובהתן סופר שער המקנה קנין אנב כתב בשם ספר דברי אמת דה"ה העושה שליח למכור קרקע, והקנה השליח לקונה מטלטלין שלו אנב קרקע של משלח, דקנה, דהשליח נכנס במקומו של בעל הקרקע, וכן האומר לחבירו קנה השדה ואנבו קנה מטלטלין לפלוני ג"כ מהני, עיין שם.

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

ח. לא שנו אלא שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא

קנה אלא כנגד מעותיו

י"א⁴⁵ שבקנין אנב אינו קונה אלא א"כ נתן לו דמי כולן, אבל אם לא נתן לו דמי כולן, אינו קונה אלא כנגד מעותיו, כדין חזקה בשדה אחת לקנות כמה שדות, כמבואר להלן, אבל העיקר כדעת שאר הראשונים שבקנין אנב א"צ שיתן לו דמי כולן⁴⁶.

אולם אם המוכר נכנס ויוצא לתבוע מותר דמי המקח (עייל ונפיק אזוזי), יש שהמקח מתבטל כולו או מקצתו⁴⁷.

ט. שחזקה מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק

באחת מהם קנאם כולם

הלוקח שדה או מקבל מתנה, שהחזיק במקום כל שהו קנה כולה⁴⁸, ואפילו מכר לו עשר שדות רחוקות זו מזו, ואפילו בעשר מדינות⁴⁹, כיון שהחזיק באחת מהן⁵⁰ קנה כולם⁵¹, וכן בעשרה בתים או בתים ושדות⁵².

דף כז:

י. במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו

דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו

⁴⁵ בב"י הביא בשם רי"ו

⁴⁶ פתחי חושן שם הערה א

⁴⁷ עיין פתחי חושן שם פרק ג כב – כה

⁴⁸ סמ"ע סימן קצב ס"ק ימ, שיש דעת אחרת מקנה לו. ואפילו לא נתן כסף כלל, כמ"ש בשו"ע סעיף טז, דחזקה בגוף השדה עדיף מכסף שאינו קונה בלא שטר, ומבואר בשו"ע שאם עייל ונפיק אזוזי לא קנה בחזקה.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ קצב יב

⁵⁰ ואפילו האחת הר גבוה והשנית מצולה, שאין תשמיש של זה בתשמיש של זה.

⁵¹ ומסתבר דאירי בשנתכיון לקנות כולם, וסתם לוקח כולם מתכיון ע"ד לקנות כולם, אבל כשלא נתכיון לקנות רק אותה שמוחזק, מסתבר שלא קנה אלא זו. פתחי חושן שם פרק ה הערה סח

⁵² רמ"א שם

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

מה שהתבאר בלוקה עשר שדות והחזיק באחת, לא קנה⁵³ כולם בחזקה אחת אלא כשנתן דמי כולם שאז מסתמא הקנה לו המוכר כולם בחזקה אחת⁵⁴. אבל לא נתן דמי כולם⁵⁵ לא קנה אלא כנגד מעותיו⁵⁶.

נחלקו הפוסקים במתנה, אם דינה כמכר ונתן כל מעותיו שקונה הכל או שקנה רק השדה שהחזיק⁵⁷.

אם אמר לו המקנה בפירוש שיחזיק באחת ויקנה כולם, בכל אופן קנה כולם⁵⁸.

⁵³ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁴ סמ"ע שם

⁵⁵ והקשו הראשונים שאם נתן דמים תיפוק ליה דקונה בכסף לחוד, ותירצו התוס' דאיירי במקום שכותבין שמר שאינו קונה בכסף, כמבואר לעיל דף כו. ואפ"ה בחזקה קונה, וכן תירץ הרא"ש, ובשם הרא"ש מאיברא כתבו דאיירי שהמוכר היה חייב לו, ואינו קונה במלוה, ומ"מ לענין זה חשיב כנתן מעות.

⁵⁶ ולא נתבאר כשנתן לו סתם מקצת מעות איזו שדות קונה, ואפשר שקונה הגרועים שבהם כמו במוכר חצי שדה סתם, ועוד יש לעיין כשנתן לו מעות של כמה שדות ועוד חצי שדה, אם באותה שדה קונה כולה או גם בזו אינו קונה אלא כנגד מעותיו. ובנ"י בפ' השוכר את האומנים כתב בשם הרשב"א שאם נתן מקצת דמי כל שדה קנה כולם. ובחידושי רעק"א הביא בשם הר"ן בפ"ק דקידושין ובשם חידושי הרשב"א דאף בכה"ג לא קנה רק כנגד דמיו, רק בנתן מקצת דמיו של אותו שדה שהחזיק מהני. ובאותה שדה מהני אפילו לא נתן כלל, עיין שם. ולא מצאתי בר"ן, אמנם בחידושי הרשב"א בפ"ק דקידושין (דף כג ע"ב) מדויק דהך דנתן דמי כולן ממש הוא, אבל נתן מקצת דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו, וצ"ע, ועי' בחידושי רעק"א סימן קצ סעיף י. פתחי חושן שם עא. הסמ"ע ס"ק כב כתב דאפילו עייל ונפיק אזוזי קנה כנגד מעותיו, והוא כדעת הר"ח ודלא כדעת הרא"ש והר"ן והראב"ד, ובחידושים ס"ק יז סיכס הנה"מ הלכה זו, וכתב שאם קנה עשר שדות כל שדה בק' זוז ונתן חמישים זוז. והחזיק בשדה אחת, כיון שהחזיק באופן שקנה כל השדה ועייל ונפיק אזוזי, דינו כמוכר שדה אחת, שיד החזור על התחתונה, כמו שנתבאר בסימן קצ. אבל אם נתן ק"ב זוז, ונמצא שעל השדה שהחזיק נתן כל מעותיו, ומקצת דמים על שדה שניה שלא החזיק בה, הרי לא קנה מהשדה השניה רק כנגד מעותיו, וכנגד המעות אין שום אחד יכול לחזור, אבל כנגד הדמים שלא נתן כל אחד יכול לחזור ואין שם דין ידו על התחתונה. עיין שם, ונראה מדבריו דאיירי שפירש לו על איזה שדה נותן כל הדמים, דאל"ה מאי חזית לומר שנתן כל דמי השדה שהחזיק בה, ועל השניה נתן מקצת דמים, נימא שעל כל שדה נתן מקצת דמים, או עכ"פ על שדה שלא החזיק בה, וצ"ע.

⁵⁷ בשו"ע שם כתב שבמתנה הוי כנתן כל מעותיו, שהרי אינו חייב לו כלום, והרמ"א כתב שיש חולקין במתנה, והוא דעת הטור בשם הרא"ש וביאר הסמ"ע דכיון שלא קיבל ממנו כלום, מסתמא דעתו של נותן שתהא הברירה בידו לחזור בו כל זמן שלא החזיק בכלום, ונראה שלא חילקו במתנה אלא בכמה שדות, אבל בשדה אחת לכו"ע דינה כמכר שבחזקה כל שהו קנה כולה.

⁵⁸ נה"מ שם סק"ה בשם הטור (ותמה על הרמ"א שלא הביא הלכה זו), והטור איירי במתנה, והנה"מ הביא בשם הרשב"א דה"ה במכר ולא נתן לו דמי כולם, ובנ"י כתב בשם ר"י שאם אמר לו בפירוש שיקנה הכל, אפילו לא נתן לו כלום קנה הכל.

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

גם שכירות קרקע נקנה בחזקה, וה"ה אם משכיר לו עשרה בתים בעשרה מקומות⁵⁹ והחזיק באחד מהם קנה כולם, לכל זמן השכירות. אף על פי שלא נתן לו דמי כולם⁶⁰. מכר לו מקצת⁶¹ קרקעות והשכיר לו מקצת, כיון שהחזיק באחת, בין בשל מכר ובין בשל שכירות קנה כולם.

יא. על מה היא אומרת אמן אמן אמן על האלה אמן על השבועה אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר אמן שלא סטיתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וננוסה

כבר התבאר במסכת סוטה דף יח. שכשמשביא הכהן את האשה החשודה בכך שסתתה, נאמר (במדבר פרק ה פסוק יט, כב) וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְגו', וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן. כלומר שמקבלת היא את השבועה ומקבלת את האלה ודרשו חכמים שמרחיבים את השבועה ומחילים אותה גם על דברים שלא היתה בהם כל עילה לשבועה. וגדולה מזו כוללים בה גם דברים שהם כשלעצמם אינם יכולים לחייב שבועה כל עיקר. הבעל חשד את אשתו רק מאיש מסויים. משנתחייבה להיטתר מן החשד על ידי שבועה, כוללים בשבועה גם כל בגידה אחרת, שאין חשד מסוים ביחס אליה. גדולה מזו כוללים בה גם את הזמנים, שנתמעטו משבועת סוטה, שהמאורעות שאולי התרחשו בהם אינם יכולים כשהם לעצמם – לחייב שבועה. הרחבה זו של תחולת השבועה קרויה "גלגול שבועה"

ולפיכך יש לבעל לגלגל עליה⁶² בשבועה שלא זינתה עם איש זה שקינא לה בו, ולא עם איש אחר, ושלא זינתה תחתיו משנתארסה קודם שתנשא, ולא אחר שנשאת, וכן יש לו לגלגל עליה בלהבא שלא תזנה תחתיו ושלא תזנה אחר שיחזירה אם יגרש ויחזיר, שמקבלת על עצמה שתענש אחר כך

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם יג

⁶⁰ רמ"א שם וכתב הסמ"ע דלאו דוקא נקט הרמ"א דמי כולן, שאפילו לא נתן כלום קנה, והגר"א תמה מאי עדיפא שכירות ממכר ומתנה, אבל בפרישה הסביר הטעם דכיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף, אין דעתו אוזווי וגמר ומקנה, ודומה לו כאילו קיבל המעות וזקפן עליו במלוה, ועי' ב"ח שמשיג על הפרישה.

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם יד

⁶² רמב"ם שם הלכה יז

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כשתזנה שאם תטמא לאחר זמן יבדקוה מים למפרע⁶³, לפיכך כשתזנה להבא מים בודקין אותה ויארעו לה אותן המאורעות.

אינו מגלגל עליה שלא זינתה קודם האירוסין, ולא אחר שגירשה אם גירשה והחזירה, שאם זינתה בעת זה לא תאסר עליו, וכל שתבעל ולא תהיה אסורה לו אינו מתנה עמה.

יב. ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה

כוד התבאר שם דף כג: שארוסה, ושומרת יבם הנן מן הנשים שאינן ראויות לשתות, שאף על פי שהיא רוצה לשתות ובעלה רוצה להשקותה, אינה שותה, אלא יוצאות בלא כתובה, משיבואו עידי סתירה אחר עידי קינוי. ויאסרו על בעליהן לעולם⁶⁴.

⁶³ תפארת ישראל פ"ב מ"ה אות ל

⁶⁴ ולכאורה יש להקשות שהרי לעיל דף יח: התבאר שיבמה שזינתה לא נאסרה על היבם וא"כ אמאי נאסרת בקינוי וסתירה, ובמאירי כאן כתב "אף על פי ששומרת יבם שזינתה מותרת ליבמה וכן שאם מתה מותר באמה כמו שהתבאר בתלמוד המערב שבפרק שני אלמא אין זה אישות כלל, מ"מ כל שרואה אותה פרוצה יכול לקנות לה, והיא גרמה אחר כן ליאסר עליו, ולהפסיד כתובתה בסתירתה, ויש חולקין בזו ופירשו דמתני' אליבא דרבי עקיבא דאמר שומרת יבם שזינתה אסורה לבעלה ואין נראה כן. ועיין אור שמח שכתב וזה היה מקום לדחות, דסבר רבינו כשיטת המאירי בבית הבחירה ריש פרק ארוסה, דבכה"ג דמקנא לה בעל וקפיד אסורה ליבם, ועיין בתר המלך שם שכתב והנה לפ"ז נראה דרק ליבם נאסרה אבל לא למי שקנא אותה מאתו ולא לכהונה ולא לתרומה דהא הטעם דאסרה התורה לבועל ולתרומה אחרי קינוי וסתירה אי לא שתתה משום דאיכא רגלים לדבר דודאי זינתה אבל היכא דאפילו אי ודאי זינתה נמי מותרת ורק ליבם נאסרה משום קפידא דקינוי וא"כ להני לא נאסרה ודאי וא"כ צריך לומר דזה דכיל רבינו כל הנשים בה"ב מפ' זה דאסורין לבועל מי שנתיהדה עמו וכן מה שכתב לקמן בפ"ה מהל' א"ב הל' י"ב דכל איש שקנא לה בעלה כו' בין שהיתה מן הנשים שאינן ראוין לשתות ה"ז אסורה לכהונה כי אין שומרת יבם בכלל ואף דאסורה ליבמה מ"מ להני מותרת כמבואר. ועיין עוד באור שמח שם שהאריך להעמיד שם דאיירי בנבעלה כבר ליבם וכגון שבא עליה יבם בשוגג, דאף על גב דקונה אותה לדברים האמורים בפרשה, בכ"ז אינו קונה אותה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה אם נפלה לו מן האירוסין, כמו שפסק רבינו בהלכות תרומות פ"א, וא"כ קדמה שכיבת בעל לבועל, ושפיר צריך קרא למעט בכה"ג דאינה שותה, ותו שפיר כתב רבינו דנאסרות על בעליהן, דייק בלשון קדשו, בעליהן, והיינו שכבר בעלו אותן, אף דזה קיצור מאוד, ידוע דרך רבינו שסמך על מה שביאר כל אחד במקומו, ועיין בתר המלך שם שהעמיד דבא עליה בבית אחיו דאל"כ לא בעי קרא דלא קדמה שכיבת בעל לבועל ולא שותית בלא קרא ורק מקרא דמבלעדי אישך כו' וא"כ כיון דמיירי בכה"ג דבא עליה בבית אחיו שפיר נאסרה עליו אף אם זינתה בלא זה לא נאסרה עליו מ"מ כיון דבא בב"א דקנאה לד"ה נאסרה שפיר ורק משתיה ממעמינן מגוזה"כ דבעינן ביאה לשם אשות

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ומכיון שהמקנא⁶⁵ לאשתו ונסתרה ואינו יודע אם נטמאת, כל זמן שלא השקה אותה אסורה, כי אין ההיתר תלוי אלא בהשקאת המים ששייך רק בזמן הבית, אבל איסור הסתירה שהיתה אסורה לבעלה אינו תלוי בזמן הבית, שאפילו אי אפשר להשקותה כמו בזמן הזה או אפילו בזמן הבית שאינה ראויה להשקותה, כי הרבה דברים יש שמונעים השתייה ויש נשים רבות שאינן ראויות להשקות, ובכללן ארוסה ושומרת יבם⁶⁶, וכולן אסורות לבעליהן ואי אפשר להם לחזור להתירן. ובלבד שיהא הקינוי והסתירה בראוי, ואז הפסידה כתובתה אפילו מת קודם שגרשה.

לפיכך בעל⁶⁷ שאמר לאשתו בפני שנים "אל תסתרי עם איש פלוני" אפילו הוא אביה או אחיה או גוי. וכן ארוס שקינא לארוסתו וכן יבם שקנא לזקוקתו הרי זה קינוי, ואם נסתרה תאסר על בעלה, ארוסה, או יבמה⁶⁸.

ג. בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקים את אשתו אין איש מנוקה מעון אין המים בודקים את אשתו

עוד התבאר שם ובדף כח. שכל איש שבא⁶⁹ ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל, אין המים המאריים בודקין את אשתו, שני' (במדבר ה פסוק לא) וְנָקָה הָאִשָּׁה מֵעוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת עוֹנָהּ, בזמן שהאיש מנוקה מעון⁷⁰ האשה נושאה את עונה.

ואם עבר⁷¹ והשקה את אשתו, הרי זה מוסיף על חטאתו פשע, שגורם לשם המפורש שימחה במים לבטלה, ומוציא לעז על מי שוטה. שאשתו אומרת לאחרות שזינת, ולא בדקו בה המים, והיא לא תדע שמעשי הבעל גרמו.

⁶⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעה א ולבוש שם

⁶⁶ וז"ל הרמב"ם הלכות סוטה פרק ב הלכה ב

⁶⁷ שו"ע שם ב

⁶⁸ הטור והש"ע שלא ביארו דמיירי שבא עליה בבית אחיו ע"כ צריך לומר לדעת הטור והש"ע נמי כמו לדעת רבינו דמטעם קפידא דבעל נאסרה ע"י קינוי בדעת המאירי שהוזכר לעיל וא"כ היא מותרת לבועל שקינא מאתו ואף אם זינתה אסורה משום קנסא דרבנן כמבואר שם בהגה"ה (סי' ג') והכא א"ל דאף מדרבנן שרי כיון דהוא מכחיש ואומר שלא בעל אותה ורק ליבם שקינא נאסרה לה כמבואר.

⁶⁹ רמב"ם הלכות סוטה פרק ב הלכה ח ט

⁷⁰ והמל"מ ז"ל כתב דאם שכח העבירה בעת ההשקאה בין שהיתה בשוגג בין שהיתה במזיד המים בודקין אותה עיין שם, אלא שנראה שהוא סותר את עצמו שכתב אח"כ דאף שעשה תשובה אין המים בודקין אותה וגזירת הכתוב הוא והוא תמוה דיציבא בארעא וגזירא בשמי שמיא ודו"ק. מעשה רקח שם

⁷¹ רמב"ם שם פרק ג הלכה יח

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

לפיכך⁷² אם היתה אשתו אסורה עליו מחייבי לאוין או מחייבי עשה אפילו שנייה⁷³ וקנא לה ונסתרה אינה שותה, אלא תצא בלא כתובה ותהיה אסורה עליו אף משום זה.

וי"א⁷⁴ שגם אם בא ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל, המים המאריים בודקין את אשתו, ואינם בודקים אלא אם בא עליה אחר שנסתרה, אולם אין המים בודקים כל שאינה ראויה לאישות, ולפיכך אם היתה אשתו אסורה עליו מחייבי לאוין או מחייבי עשה אפילו שנייה, וקנא לה ונסתרה אינה שותה אלא תצא בלא כתובה ותהיה אסורה עליו אף משום זה.

י"א⁷⁵ שאפילו בא על ארוסתו בבית חמיו, שאסורה מדברי סופרים, אין המים בודקים את אשתו וי"א⁷⁶ שבודקים.

⁷² ואיכא לעיוני טובא אליבא דרבנן וז"ל מאי האי דנקט מתניתין אלמנה לכ"ג כו' דהיינו שנשא אשה באיסור תיפוק ליה דאפילו עבר עבירה אחת בימיו משהגדיל שוב אין המים בודקין אותו וכ"ש זה דכל ימיו באיסור קאי. והנראה דנקט הני משום דבעי למיתני ולא נוסלת כתובה ומי שבא ביאה אסורה דקי"ל דאין משקין אותה מ"מ אינה מפסדת כתובתה וכמ"ש רבינו לעיל בריש פירקין דאם בא עליה בעלה אחר שנסתרה ה"ז אינה שותה ונוסלת כתובה ודין זה הוא משנה ערוכה בר"פ ארוסה ומעמא דאינה שותה הוא משום דאינו מנוקה מעון דהא סומה אסורה היא עליו עד שתשתה. אלא דאלמנה לכ"ג ודכוותיהו כיון דבסיבתן אינן ראויות לשנות אף דאין האיש מנוקה מעון אינן נוסלות כתובה. משנה למלך שם פרק ב הלכה ח

⁷³ דתנן בר"פ ארוסה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט וממשנה זו הוציא רבינו הדין שכתב לקמן בפירקין דין ט' דאם היתה אשתו אסורה עליו ואפילו שניה אינה שותה משום דבמתניתין קתני חלוצה והדבר פשוט דאיסור החלוצה אינו אלא מד"ס. משנה למלך שם.

⁷⁴ רש"י ז"ל דפירש דמעמא דמתני' הוא משום דכתיב כי תשמה אשתו בראויה לאישות הכתוב מדבר וכתב דהכי תניא בספרי. וכן פי' רבי' עובדיה ז"ל ע"ש. ועלה בדעתי לומר דאפשר דרש"י ז"ל מודה לדינו דרבנן דכל מי שבא ביאה אסורה דאין המים בודקין את אשתו ומה שכתב דבראויה לאישות הכתוב מדבר הוא כדי לתת טעם למה שאינה נוסלת כתובה הא ליתא דהא כתובה אינה מן התורה ואפילו לרשב"ג דאמר בפרק בתרא דכתובות דכתובת אשה דאורייתא כבר כתבו הראשונים דלאו משום דאורייתא היא אלא דאית ליה סמך מן התורה. אשר ע"כ נ"ל דרש"י ז"ל חולק בדין זה דרבנן ולא מצאתי בשום מקום שיאמר רש"י דבשביל עבירה אחרת שלא יבדקו המים את אשתו. ובפ"ק דשבועות (דף ה') שהביאו ברייתא זו פירש"י שבא עליה אחר שנסתרה וכן בפ"ו דיבמות (דף נ"ח) ובפ"ק דקידושין (דף כ"ז) בכל מקומות אלו פירש"י דבא עליה אחר שנסתרה יע"ש. ופשטיה דקרא בהכי מיירי דהא ונקה האיש מעון הוא ללמד שקודם לכן היה בו עון אם בא עליה וכמ"ש רש"י בפירוש החומש ועל זה סיים הכתוב ואמר והאשה ההיא תשא את עונה דהיינו שיבדקו המים אבל משום ביאה אחרת לא מצינו שתהא מעכבת שלא תבדק. משנה למלך שם.

⁷⁵ דעת הרמב"ם שם. ועיין צפנת פענח שהביא ועיין בתוס' מנחות ד' ס"ד ע"ב וכתובות דף ב' ע"א ד"ה ותנשא ודף ה' ע"א ד"ה מאי ועיין בהך דעירובין ד' ע"ח ע"ב ובפסחים ד' מ"ח ע"א וזה תליא אם האיסור דרבנן יש עליו שם האיסור או רק תקנתא בעלמא וזהו נ"מ בין מעוברת חבירו דשם רק גדר תקנה ובין ארוסה וכ"כ בזה.

⁷⁶ דעת הראב"ד שם. מדאמרין בר"פ ארוסה (דף כ"ד:) מעמא דכתיבי הני קראי הא לאו הכי ה"א ארוסה שתיא והא כי אתא רבי אחא בר חנינא מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה מבלעדי אישך שקדמה שכיבת בעל לבעל ולא שקדמה שכיבת בעל לבעל אמר רמי בר חמא משכחת לה וכו' כגון שבא עליה ארוס בבית אביה משמע מהכא דאע"ג דבא עליה ארוס בבית אביה הואי שתיא אי לאו דמיעט קרא דלא שתיא ואם

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

איתא דבא על ארוסתו בבית חמיו אינו מנוקה מעון למה לי קרא למעט ארוסה תיפוק ליה משום דאין האיש מנוקה מעון. כסף משנה שם. ותמיהני בתמיה קיימת על רבותינו הראב"ד והכ"מ האיך לא ראו שרבינו הרמב"ם מיישב השגה זאת במתק לשונו שכתב ואפילו בא על ארוסתו בבית חמיו שאסור מדברי סופרים וכו' וא"כ מאי מקשה הראב"ד מסוגיא דריש ארוסה דאי אמרינן דבא על ארוסתו בבית חמיו אינו מנוקה מעון למה לי קרא למעט ארוסה וכו' הא מן התורה באמת אין כאן איסור וא"כ הוא מנוקה מעון ולכך איצטרך קרא למעוטי ארוסה אך הרמב"ם לומד מדחזינן שהתורה הקפידה שיהא האיש מנוקה מעון א"כ מי שעובר על דברי סופרים ג"כ אינו מנוקה מעון קרינן ביה ולכך אין המים בודקין את אשתו אבל התורה בודאי איצטרך למעט ארוסה דאינה שותה היכא דבא עליה ארוס בבית חמיו דמן התורה הוא מנוקה מעון בזה ותמהני מאוד על רבותינו הגאונים הראב"ד והכ"מ שלא דקדקו בדברי רבינו הרמב"ם על נכון. ארבעה טורי אבן שם. ובאחרונים פלפלו בזה ואכמ"ל.

הלימוד לע"נ זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>